

FIȘA DISCIPLINEI

Misteriologia vieții Bisericii primare – O perspectivă noutestamentară

Anul universitar 2026–2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Masterat
1.6. Programul de studii / Calificarea	Doctrină, hermeneutică și istorie bisericească
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Misteriologia vieții Bisericii primare – O perspectivă noutestamentară / The Misteriology of the Primary Church Life - A New Testament Perspective			Codul disciplinei	OMR7001
2.2. Titularul activităților de curs	Pr. prof. emerit dr. Stelian Tofană				
2.3. Titularul activităților de seminar	Pr. prof. emerit dr. Stelian Tofană				
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	Examen
2.7. Regimul disciplinei	Obligativ	2.8. Tipul disciplinei	Disciplină de specializare (DS)		

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					28
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					38
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					41
Tutoriat (consiliere profesională)					4
Examinări					2
Alte activități: comunicare cu titularul disciplinei					6
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				119	
3.8. Total ore pe semestru				175	
3.9. Numărul de credite				7	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Familiarizare cu metodologia studiului biblic, hermeneutica și istoria Bisericii primare.
4.2. de competențe	Analiză de text și redactare academică; folosirea surselor biblice și patristice în traducere, cu acces îndrumat la textul grec.

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Predare în limba română; sală cu videoproiector și acces la resurse biblice. Materialele, lecturile și regulile de evaluare se comunică prin platforma instituțională în primele două săptămâni. Participarea la curs este recomandată; fișa nu stabilește un prag de prezență la curs pentru accesul la evaluarea finală.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Lectură pregătitoare și două contribuții individuale obligatorii, susținute în sală; recuperări în perioada didactică. Online numai în cadrul instituțional aprobat, cu verificarea participării active. Se aplică adaptările instituționale pentru cerințe educaționale speciale. IA este interzisă în probe; în pregătire, utilizarea respectă cadrul facultății, se declară și se verifică sursele.

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP2	Promovează transferul de cunoștințe Implementează o amplă sensibilizare cu privire la procesele de valorificare a cunoștințelor, menită să maximizeze fluxul bidirecțional de tehnologie, proprietate intelectuală, expertiza și capacitate între baza de cercetare și industrie sau sectorul public
CP3	Desfășoară activități de cercetare la nivel interdisciplinar Desfășoară activități de cercetare dincolo de limitele disciplinare și funcționale
CP5	Gestionează date interoperabile și reutilizabile accesibile și ușor de găsit Produce, descrie, stochează, conservă și (re)utilizează date științifice bazate pe principiile FAIR (facil de găsit, accesibile, interoperabile și reutilizabile), asigurându-se că datele sunt cât mai deschise posibil și cât de închise este necesar
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CT4	Studentul va fi capabil să aplice analiza structurală
CT7	Studentul va fi capabil să dezvolte o abordare analitică

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP2	11. Studentul înțelege transferul de cunoștințe în contexte doctrinare, istorice și ecumenice	11. Studentul comunică teme hristologice, trinitare și eclesilogice în forme academice accesibile Responsabilitate și autonomie: 11. Studentul promovează cunoașterea teologică prin dialog responsabil și fidelitate doctrinară
CP3	12. Studentul cunoaște caracterul interdisciplinar al cercetării doctrinare, biblice și istorice	12. Studentul corelează metode istorice, exegetice și dogmatice în analiza temelor teologice Responsabilitate și autonomie: 12. Studentul desfășoară cercetări interdisciplinare cu rigoare și respectarea limitelor metodologice
CP5	14. Studentul cunoaște principiile FAIR pentru datele cercetării doctrinare și istorico-bisericești	14. Studentul organizează surse, fișe și bibliografii pentru elaborarea lucrării de disertație Responsabilitate și autonomie: 14. Studentul gestionează datele cercetării cu transparență, trasabilitate și responsabilitate academică
CT4	Contribuție transversală prin rezultatele disciplinei de la secțiunea 7.	Planul situează rezultatele distincte ale acestei competențe la categoria DC; acestea nu se transpun ca rezultate DS.
CT7	Contribuție transversală prin rezultatele disciplinei de la secțiunea 7.	Planul situează rezultatele distincte ale acestei competențe la categoria DC; acestea nu se transpun ca rezultate DS.

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)
C1. Studentul explică noțiunile de mister, tipologie, sacrament și receptare în cercetarea Bisericii primare. (CP2, CP3)
C2. Studentul compară mărturiile nou-testamentare despre Botez, Euharistie și slujire cu izvoare patristice relevante. (CP3)
C3. Studentul diferențiază dovezile textuale, reconstrucțiile istorice și interpretările dogmatice ale Tainelor. (CP3; CT4, CT7)
C4. Studentul descrie criteriile de identificare, citare și organizare trasabilă a surselor cercetării misterilogice. (CP5)
Abilități academice specifice (Specific academic skills)
A1. Studentul analizează un pasaj sacramental prin delimitare, context, comparație de traduceri și receptare patristică; justifică limitele concluziilor. (CP3; CT4, CT7)
A2. Studentul redactează o analiză biblico-patristică scurtă, cu bibliografie verificabilă și distincție între sursa primară și interpretarea secundară. (CP3, CP5)
A3. Studentul prezintă și apără o interpretare teologică argumentată, răspunde respectuos obiecțiilor și revizuieste concluziile; se conformează normelor de integritate. (CP2, CP5; CT7)

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații³
1. Introducere. Misteriologia Bisericii primare: text biblic, mărturie istorică și receptare sacramentală. 2. Prefigurări și tipologie baptismală: Fac 6–9; Ieș 14; 1 Cor 10,1–2; 1 Pt 3,20–21.	Prelegere interactivă; analiză contextuală; comparație de texte; întrebări.	4 ore C1–C4; A1–A3
3. Botezul lui Ioan și Botezul creștin: In 1,19–34; Fap 19,1–7; Gal 3,26–28; Rom 6,3–11. 4. Pedobaptismul: Fap 16,14–15.31–34; 1 Cor 7,14; Col 2,11–12. Argumente, limitele dovezii directe și receptare bisericească.	Prelegere interactivă; analiză contextuală; comparație de texte; întrebări.	4 ore C1–C4; A1–A3
5. Mirungerea și darul Duhului: In 7,37–39; Fap 8,14–17; 19,1–7; 2 Cor 1,21–22; 1 In 2,20.27. 6. Pocăința și iertarea păcatelor: Mt 18,18; In 20,19–23; Fap 19,18. Text și dezvoltare sacramentală.	Prelegere interactivă; analiză contextuală; comparație de texte; întrebări.	4 ore C1–C4; A1–A3
7. Instituirea Euharistiei: Mt 26,26–29 și paralele; 1 Cor 11,23–26. Cronologia pascală și problema pâinii. 8. Euharistia și comunitatea: In 6; 1 Cor 10,14–22; 11,17–34. Discurs, practică și receptare.	Prelegere interactivă; analiză contextuală; comparație de texte; întrebări.	4 ore C1–C4; A1–A3
9. Chemarea și trimiterea apostolilor: Mt 4,18–22; 10,1–8; In 20,19–23. Fundamentele slujirii. 10. Hirotonia și succesiunea apostolică: Fap 6,1–6; 14,23; 1 Tim 4,14; 2 Tim 1,6; mărturii patristice.	Prelegere interactivă; analiză contextuală; comparație de texte; întrebări.	4 ore C1–C4; A1–A3
11. Cununia și familia: Fac 2,18–24; Mt 19,3–9; Ef 5,21–33. Exegeză și implicații pastorale. 12. Ungerea în Vechiul Testament: Ieș 30,22–33; Lev 14. Context ritual și limitele interpretării tipologice.	Prelegere interactivă; analiză contextuală; comparație de texte; întrebări.	4 ore C1–C4; A1–A3

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

13. Ungerea bolnavilor și Sfântul Maslu: Mc 6,12–13; Iac 5,14–16. Rugăciune, vindecare și comunitate.	Prelegere interactivă; analiză contextuală; comparație de texte; întrebări.	2 ore C1–C4; A1–A3
14. Sinteză: unitatea vieții sacramentale, diversitatea mărturiilor și responsabilitatea interpretării ortodoxe.	Prelegere interactivă; analiză contextuală; comparație de texte; întrebări.	2 ore C1–C4; A1–A3

Bibliografie

Bibliografie de bază — selecții tematice

1. Noul Testament. Ediție bilingvă greco-română. Muntele Athos: Sfânta Mare Mănăstire Vatoped, 2022. Pasajele din tematică; textul grec se consultă îndrumat. Pentru pregătire se poate folosi și o ediție sinodală românească.
2. Schmemmann, Alexander. The Eucharist: Sacrament of the Kingdom. Trad. Paul Kachur. Crestwood, NY: St Vladimir's Seminary Press, 1987.
3. Ferguson, Everett. Baptism in the Early Church: History, Theology, and Liturgy in the First Five Centuries. Grand Rapids: Eerdmans, 2009.
4. Tofană, Stelian (coord.), cu colaborarea lui Constantin Preda. Studiul Noului Testament, vol. II: Evangheliile după Luca și Ioan. Problema sinoptică. Faptele Apostolilor. București: Basilica, 2023.
- Bibliografie suplimentară
5. Chauvet, Louis-Marie. Symbol and Sacrament: A Sacramental Reinterpretation of Christian Existence. Trad. Madeleine M. Beaumont și Patrick Madigan. Collegeville: Liturgical Press, 1995.
6. Boersma, Hans. Heavenly Participation: The Weaving of a Sacramental Tapestry. Grand Rapids: Eerdmans, 2011.
7. Moore-Keish, Martha, și James Farwell (ed.). T&T Clark Handbook of Sacraments and Sacramentality. London: T&T Clark, 2025 (ediția paperback).
8. Nutt, Roger W. General Principles of Sacramental Theology. Washington, DC: Catholic University of America Press, 2017.
9. Jeremias, Joachim. The Eucharistic Words of Jesus. London: SCM Press, 1966.
10. Marshall, I. Howard. Last Supper and Lord's Supper. Grand Rapids: Eerdmans, 1980.
11. Dunn, James D. G. Baptism in the Holy Spirit. London: SCM Press, 1970.
12. Chase, Nathan P., și Maxwell E. Johnson. The Apostolic Tradition: Its Origins, Development, and Liturgical Practices. Collegeville: Liturgical Press, 2025.
13. McGowan, Andrew B. Ancient Christian Worship: Early Church Practices in Social, Historical, and Theological Perspective. Grand Rapids: Baker Academic, 2014.
14. Bradshaw, Paul F. Early Christian Worship: A Basic Introduction to Ideas and Practice. Collegeville: Liturgical Press, 1996.

Obligatorii sunt pasajele biblice și selecțiile din bibliografia de bază indicate înaintea activității, cu localizare și acces legal, în limita studiului individual. Restul titlurilor sunt pentru aprofundare, nu pentru lectură integrală. Acces prin bibliotecă, platforme licențiate ori resurse autorizate; nu se presupune drept de redistribuire a PDF-urilor. Bibliografiile interconfesionale se citesc critic, în dialog cu exegeza ortodoxă.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații
1. Metoda de lucru: delimitarea pasajului, citare și verificarea surselor biblice și patristice. 2. 1 Cor 10,1–2 și 1 Pt 3,20–21: compararea tipologiilor baptismale. 3. Rom 6,3–11 și catehezele baptismale ale Sf. Ioan Gură de Aur: sens contextual și receptare. 4. Fap 16 și Col 2,11–12: analiza argumentelor despre pedobaptism și a limitelor lor.	Lectură directă; analiză individuală; comparație patristică; susținere și feedback.	8 ore A1–A3. Contribuții în săptămânile 3–13; recuperări în săptămâna 14.
5. Fap 8,14–17; 19,1–7 și Cateheza mistagogică III atribuită Sf. Chiril al Ierusalimului. 6. In 20,19–23: iertarea păcatelor și responsabilitatea slujirii; comparație cu un comentariu patristic. 7. Cina cea de Taină: comparație Mt 26 / Mc 14 / Lc 22 / 1 Cor 11. 8. In 6 și 1 Cor 11,17–34: discernerea Trupului și responsabilitatea comunitară.	Lectură directă; analiză individuală; comparație patristică; susținere și feedback.	8 ore A1–A3. Contribuții în săptămânile 3–13; recuperări în săptămâna 14.

9. Fap 6,1–6 și 1 Tim 4,14: punerea mâinilor în context și receptare eclesială. 10. Succesiunea apostolică: 1 Clement 42–44; Ignatie al Antiohiei, Către Smirneni 8. 11. Ef 5,21–33: relația dintre Hristos, Biserică și familie; formularea unei explicații pastorale.	Lectură directă; analiză individuală; comparație patristică; susținere și feedback.	6 ore A1–A3. Contribuții în săptămânile 3–13; recuperare în săptămâna 14.
12. Ungere, vindecare și rugăciune: delimitarea textelor vechi și nou-testamentare relevante. 13. Iac 5,14–16 și Mc 6,13: analiză exegetică și comparație cu practica liturgică. 14. Sinteză: susținerea unei analize biblico-patristice și verificarea bibliografiei; recuperare în perioada didactică.	Lectură directă; analiză individuală; comparație patristică; susținere și feedback.	6 ore A1–A3. Contribuții în săptămânile 3–13; recuperare în săptămâna 14.
Bibliografie de bază — Scriptură și receptare patristică 1. Noul Testament, ediția Vatoped (2022) și ediție sinodală: pasajele din cele 14 teme. 2. Chiril al Ierusalimului. Cateheze mistagogice I–V, în St Cyril of Jerusalem's Lectures on the Christian Sacraments: The Procatechesis and the Five Mystagogical Catecheses. Ed. și trad. F. L. Cross. London: SPCK, 1951. Lectură ghidată și explicare în română; se discută problema atribuirii. 3. Ioan Gură de Aur. Baptismal Instructions. Trad. Paul W. Harkins. Ancient Christian Writers 31. New York: Newman Press, 1963. Selecții privind Botezul și viața nouă. 4. 1 Clement 42–44; Ignatie al Antiohiei, Către Smirneni 8; Didahia 7, 9–10, 14, în Scrierile Părinților Apostolici. Trad. Dumitru Fecioru. PSB 1. București: EIBMBOR, 1979. 5. Coman, Constantin. Erminia Duhului. Texte fundamentale pentru o ermeneutică biblică ortodoxă. București: Editura Bizantină, 2002. Bibliografie suplimentară — comparații confesionale și aplicații 6. Boersma, Hans. Sacramental Preaching: Sermons on the Hidden Presence of Christ. Grand Rapids: Baker Academic, 2016. 7. Brunk, Timothy. The Sacraments and Consumer Culture. Collegeville: Liturgical Press, 2020. 8. Turner, Paul. Eucharistic Reservation: Holy Communion and Worship of the Eucharistic Mystery outside Mass. Collegeville: Liturgical Press, 2024. 9. Denysenko, Nicholas E. Chrismation: A Primer for Catholics. Collegeville: Liturgical Press, 2014. 10. McGann, Mary E. The Meal That Reconnects: Eucharistic Eating and the Global Food Crisis. Collegeville: Liturgical Press, 2020. 11. Gabrielli, Timothy R. One in Christ: Virgil Michel, Louis-Marie Chauvet, and Mystical Body Theology. Collegeville: Liturgical Press, 2017. Obligatorii sunt pasajele biblice și selecțiile din bibliografia de bază indicate înaintea activității, cu localizare și acces legal, în limita studiului individual. Restul titlurilor sunt pentru aprofundare, nu pentru lectură integrală. Acces prin bibliotecă, platforme licențiate ori resurse autorizate; nu se presupune drept de redistribuire a PDF-urilor. Bibliografiile interconfesionale se citesc critic, în dialog cu exegeza ortodoxă.		

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Cunoașterea temelor, interpretarea contextuală și comparația biblico-patristică; argumentare și sinteză (C1–C4; A1).	Examen scris individual, 90 minute: analiză de text și sinteză tematică.	90%
	Barem: corectitudine și context 40%; argumentare 30%; surse și receptare 20%; claritate 10%.	Baremul probei finale; nota 1–10.	Inclus în 90%

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

9.5 Seminar/laborator	Analiză de text și surse verificabile; explicație coerentă; răspuns la întrebări și autonomie (A1–A3).	Două contribuții individuale susținute: o analiză de pasaj și o comparație biblico-patristică. Fiecare contribuție: 5%.	10%
	Criterii per contribuție: text și context 40%; argumentare 30%; surse 20%; răspuns și dialog 10%.	Pregătire scrisă scurtă, susținere și întrebări individuale; se evaluează înțelegerea demonstrată.	Inclus în 10%
9.6 Standard minim de promovare			
Explicarea unei teme sacramentale pe baza unui pasaj nou-testamentar, distincția dintre sensul contextual și receptarea patristică și folosirea unei surse verificabile. Nota finală = $0,90 \times \text{proba finală} + 0,05 \times \text{contribuția 1} + 0,05 \times \text{contribuția 2}$. Fiecare probă se notează de la 1 la 10. Promovare: nota finală minimum 5 și susținerea probelor obligatorii. Baremul detaliat și condițiile se comunică în primele două săptămâni și se aplică unitar. Recuperările evaluării continue se încheie în perioada didactică; în sesiune nu se organizează cursuri sau recuperări de seminar. La restanță se reface proba finală, păstrând evaluarea continuă validă; se respectă derogările instituționale. Recontractarea, echivalările și diferențele se soluționează prin procedurile facultății și corelarea curriculară aprobată. Frauda și plagiatul se tratează potrivit normelor UBB.			

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

								
Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă								
1 FĂRĂ SĂRĂCIE	2 FOAMETE „ZERO”	3 SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTARE	4 EDUCATIE DE CALITATE	5 EGALITATE DE GEN	6 APĂ CURATĂ ȘI SANITATIE	7 ENERGIE CURATĂ ȘI LA PREȚURI ACCESIBILE	8 MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ	9 INDUSTRIE, INOVAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ
10 INEGALITĂȚI REDUSE	11 ORASE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE	12 CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILE	13 ACȚIUNE CLIMATICĂ	14 VIAȚA ACVATICĂ	15 VIAȚA TERESTRĂ	16 PACE, JUSTITIE ȘI INSTITUȚII EFICIENTE	17 PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR	Nu se aplică nici o etichetă
								X

Data completării:

20.06.2026

Semnătura titularului de curs

Pr. prof. emerit dr. Stelian Tofană

Semnătura titularului de seminar

Pr. prof. emerit dr. Stelian Tofană

⁶ Selectați o singură etichetă, cea care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivește cel mai bine disciplinei. Dacă disciplina tratează tema dezvoltării durabile la modul general (de ex. prin prezentarea/introducerea cadrului general al dezvoltării durabile etc.) atunci se poate alocă eticheta generală de Dezvoltare Durabilă. Dacă niciuna dintre etichete nu descrie disciplina, selectați ultima opțiune: „Nu se aplică nici o etichetă”.

Data avizării în departament:

20.07.2026

Semnătura directorului de departament

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Dr. C. Anghel', is written over a faint, circular official stamp.